

CINE ESTE DUMNEZEU?

O cateheză despre Sfânta Treime, iubirea divină și chemarea omului

MIHAI-LUCIAN COȘNETE

Master anul II

Oare știm cine este Dumnezeu? Poate părea ciudată această întrebare, dar nu este. Pentru început voi începe cu numele lui Dumnezeu în limba ebraică, din Vechiul Testament, adică de YAHWEH (YHWH), și dacă despărțim în două silabe avem Yah și Weh - pentru început să zicem YAH, iar la finalul prelegerii vă explic ce înseamnă YAHWEH. Astăzi vă voi vorbi despre Dumnezeu ,Cel ce este, Cel ce a creat viața, Cel ce iubește cu iubire veșnică și Cel ce ne cheamă neîncetat la El. Să ne deschidem inimile noastre cu smerenie și cu bucurie, căci cuvântul lui Dumnezeu este viu și lucrător.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că a-L cunoaște pe Dumnezeu nu este doar o problemă de minte, ci mai ales de inimă: „*Nu cel care știe multe despre Dumnezeu Îl cunoaște cu adevărat, ci cel care se smerește înaintea Lui.*” Să pornim, deci, cu această smerenie.

I. Cine este Dumnezeu?

1.1. Dumnezeu - Ființa cea mai presus de toate

Dumnezeu este Ființa absolută, supremă și desăvârșită, fără de început și fără de sfârșit, Creatorul și Susținătorul a toate cele ce există. El nu este o forță impersonală, o energie cosmică difuză sau o idee filosofică abstractă. Dumnezeu este o Persoană vie, mai exact, o Comuniune de trei Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt - Sfânta Treime.

Această Ființă nu a apărut din altceva și nu depinde de nimic altceva. Ea există prin Sine însăși, în filozofia creștină, aceasta se numește aseitate: Dumnezeu este izvorul propriei Sale existențe. Tot ce există în afara lui Dumnezeu există numai prin El și datorită Lui.

„Eu sunt Cel ce sunt.” (Ieșirea 3, 14)

Când Moise Îl întreabă pe Dumnezeu cum Îl cheamă, răspunsul este uimitor: „*Eu sunt Cel ce sunt.*” Aceasta nu este o ocolire, ci cea mai profundă revelație: Dumnezeu este Existența în Sine, ființa pură și necondiționată. Toate celelalte ființe primesc existența; El este Existența.

1.2. Sfânta Treime - taina centrală a credinței creștine

Revelația cea mai adâncă a credinței creștine este că Dumnezeu nu este un singuratic, ci o comuniune de iubire: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Trei Persoane distincte, o singură Ființă dumnezeiască. Aceasta nu este o contradicție logică, ci o realitate care depășește categoriile minții omenești.

Sfântul Grigorie de Nazianz scria: *„Când mă gândesc la Unul, mă cuprinde strălucirea Treimii; când mă gândesc la Treime, mă cuprinde din nou Unul.”* Această taină nu se rezolvă prin rațiune, ci se trăiește prin rugăciune și prin viața sacramentală.

- **Tatăl** - izvorul și principiul Dumnezeirii, Cel fără de început, Creatorul
- **Fiul** - născut din veci din Tatăl, nu creat; Cuvântul lui Dumnezeu întrupat în Iisus Hristos
- **Duhul Sfânt** - purcede din Tatăl, Cel ce sfințește și dăruiește viața
† *„Treime Sfântă, slavă Ție!”* - rugăciunea dimineții din
rânduiala Ortodoxă †

1.3. Atributele lui Dumnezeu - cine este El în relație cu noi

Cunoaștem pe Dumnezeu nu prin esența Sa, care rămâne dincolo de orice înțelegere, ci prin energiile Sale necreate, adică prin felul în care El Se face simțit în lume și în viața noastră. Sfinții Părinți, în special Sfântul Grigorie Palama, au învățat că, deși esența lui Dumnezeu este inaccesibilă, energiile Sale sunt reale și ne ating cu adevărat.

- **Atotputernic (Pantocrator)** - *„La Dumnezeu toate sunt cu putință”* (Matei 19, 26). Nu există nimic ce El nu ar putea face, nicio situație fără ieșire pentru El.
- **Atotștiutor** - El cunoaște toate, inclusiv gândurile și intențiile inimilor noastre. *„Doamne, Tu m-ai cercat și m-ai cunoscut... și toate căile mele le-ai văzut dinainte.”* (Psalmul 138)
- **Atotprezent** - Se află pretutindeni, în același timp, în totalitatea Sa. Nu există loc unde Dumnezeu nu este prezent. Aceasta ar trebui să ne umple de nădejde, nu de teamă.
- **Veșnic** - nu are trecut sau viitor în sensul omenesc; El trăiește într-un „acum” etern, în care toate momentele coexistă.
- **Imuabil** - nu Se schimbă; iubirea Sa, dreptatea Sa, fidelitatea Sa rămân aceleași în veac.
- **Sfânt** - absolut pur, absolut drept, fără umbră de rău. Sfințenia Sa este copleșitoare pentru omul păcătos.
- **Iubitor (Filantropia)** - iubirea nu este doar un atribut al lui Dumnezeu, ci esența Sa: *„Dumnezeu este iubire.”* (I Ioan 4, 8)
„Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Atotștiutorul.” (Apocalipsa 1, 8)

1.4. Cum Îl cunoaștem pe Dumnezeu?

Există două căi principale de cunoaștere a lui Dumnezeu, pe care teologia ortodoxă le numește *teologie catafatică* (afirmativă) și *teologie apofatică* (negativă). *Teologia catafatică* spune ce este Dumnezeu: bun, sfânt, iubitor, atotputernic. *Teologia apofatică*, mai adâncă, recunoaște că orice cuvânt omenesc este insuficient și spune ce nu este Dumnezeu: nu este limitat, nu este schimbător, nu este condiționat.

Cea mai înaltă cunoaștere a lui Dumnezeu este cea trăită, cunoașterea prin rugăciune, prin Sfintele Taine, prin iubire față de aproapele. Sfântul Ioan Evanghelistul spune simplu și profund: „*Cel ce nu iubește nu a cunoscut pe Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire.*” (I Ioan 4, 8)

- Cum ÎL simțiți voi pe Dumnezeu în viața voastră de zi cu zi? Există momente în care ați simțit prezența Lui în mod Special?

II. Viața - de la Facere

2.1. Crearea lumii - actul de iubire al lui Dumnezeu

„*La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul.*” - Aceste cuvinte, cu care începe întreaga Scriptură, sunt dintre cele mai dense din câte au fost scrise vreodată. Ele ne spun că lumea nu este veșnică, nu este un accident, nu este produsul unui destin orb sau al unui haos primordial. Lumea a fost creată de o Persoană, dintr-un act liber de iubire.

Sfântul Maxim Mărturisitorul explică: Dumnezeu a creat lumea nu dintr-o nevoie sau dintr-o lipsă, ci din prisosul iubirii Sale. Existența noastră este, prin urmare, un dar nemeritat, o binecuvântare gratuită. A înțelege aceasta înseamnă a înțelege ceva esențial despre cine suntem și de ce suntem.

„*La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul.*” (Facerea 1, 1)

2.2. Cele șase zile ale Creației - o simfonie a ordinii divine

Sfânta Scriptură este o mărturie teologică despre Dumnezeul creator și despre valoarea creației Sale. Sfinții Părinți au interpretat-o în mod alegoric și simbolic, fără a o opune cunoașterii științifice.

- **Ziua I - Lumina:** „*Să fie lumină! Și a fost lumină.*” Prima creație este lumina - simbol al cunoașterii, al vieții, al prezenței divine. Sfântul Vasile cel Mare comentează că această lumină primordială este diferită de lumina soarelui, creat abia în ziua a patra.
- **Ziua a II-a - Firmamentul:** separarea apelor de deasupra de cele de dedesubt, crearea cerului vizibil, ordinea în mijlocul haosului.
- **Ziua a III-a - Uscatul și vegetația:** Pământul apare din ape, iar natura vegetală acoperă creația cu verdele vieții. Dumnezeu vede că „*este bine.*”

- **Ziua a IV-a - Soarele, luna și stelele:** luminătorii cerului primesc funcția de a măsura timpurile, de a marca zilele și anotimpurile. Vremea devine posibilă.
- **Ziua a V-a - Animalele apelor și ale cerului:** viața animală umple mările și văzduhul. Dumnezeu le binecuvântează: „*Creșteți și înmulțiți-vă!*”
- **Ziua a VI-a - Animalele terestre și omul:** coroana creației. Singura ființă creată
„*după chipul și asemănarea*” lui Dumnezeu.

Cuvintele care se repetă în tot textul „*și a văzut Dumnezeu că este bine*”, este o afirmare fundamentală a bunătății creației. Lumea materială nu este rea, nu este o temniță a sufletului, ci un dar al lui Dumnezeu, care poartă amprenta Sa.

2.3. Omul - coroana creației

Crearea omului este prezentată diferit față de restul creației. Dumnezeu nu spune pur și simplu „*Să fie omul.*” El Se deliberează, parcă: „*Să facem om după chipul și asemănarea Noastră.*” Această formă de plural exprimă pentru teologia creștină tocmai participarea Sfintei Treimi la actul creator al omului.

„*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut.*” (Facerea 1, 27)

Chipul lui Dumnezeu (imago Dei) în om înseamnă că suntem ființe raționale, libere, capabile de iubire, de creație, de comuniune cu Dumnezeu. Suntem singurele ființe din creația vizibilă care pot spune „*Tu*” lui Dumnezeu. Animalele ascultă de instinct; omul poate asculta de dragoste.

Asemănarea lui Dumnezeu, spre deosebire de chip, este dinamică, ea nu ne este dată definitiv, ci trebuie câștigată. Ea crește prin virtute, prin rugăciune, prin Sfintele Taine, prin iubire. Scopul vieții creștine, *îndumnezeirea (theosis)*, nu este altceva decât realizarea deplină a asemănării cu Dumnezeu.

2.4. Căderea și consecințele ei

Adam și Eva, înzestrați cu chipul divin și cu libertate deplină, au ales să asculte de șarpe în loc de Dumnezeu. Aceasta nu este povestea unui fruct oprit, ci drama fundamentală a libertății omenești: omul a ales să fie ca Dumnezeu fără Dumnezeu, prin propria sa putere, nu prin comuniune cu El.

Consecințele au fost profunde: moartea a intrat în lume, natura umană s-a rănit, relația cu Dumnezeu a fost tulburată. Dar Dumnezeu nu L-a abandonat pe om, chiar în grădina Edenului, El a promis un Mântuitor: „*Vrăjmășie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei.*” (Facerea 3, 15), aceasta este Proto-Evanghelia, prima veste bună a Scripturii.

2.5. Viața - dar sacru și responsabilitate

Din perspectiva credinței creștine, fiecare viață omenească are o valoare infinită și inviolabilă, pentru că fiecare om poartă chipul lui Dumnezeu. Această convingere fundamentează demnitatea umană mai profund decât orice filosofie sau declarație juridică.

Viața nu ne aparține în chip absolut, ea este un dar pe care l-am primit și pe care suntem chemați să-l îngrijim și să-l oferim lui Dumnezeu. Aceasta include grija față de propriul trup și suflet, față de sănătate, față de semeni, dar și deschiderea spre viața veșnică, scopul ultim al existenței noastre.

Ce înseamnă pentru voi faptul că suntem creați după chipul lui Dumnezeu? Cum schimbă aceasta modul în care ne privim pe noi înșine și pe ceilalți?

III. Iubirea - De ce Dumnezeu este Iubitor de Oameni

3.1. Filantropia - iubirea de oameni ca atribut divin

Unul dintre cele mai frumoase și mai specific creștine titluri ale lui Dumnezeu este Filantropia, „*Φιλανθρωπία*”, Iubitorul de oameni. Această expresie apare de zeci de ori în rânduiala liturgică a Bisericii Ortodoxe: „*Doamne, miluiește... iubitorule de oameni.*” Nu este doar o formulă, este o convingere teologică adâncă.

Spre deosebire de zeii mitologici, care erau capricioși, răzbunători și distanți, Dumnezeul creștin este Cel care iubește omul. Nu dintr-o slăbiciune sau dintr-o nevoie, ci din prisosul desăvârșirii Sale. Iubirea lui Dumnezeu nu este o reacție la ceva bun pe care îl găsește în om, ea creează bunătatea acolo unde o revarsă.

„Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el.” (I Ioan 4, 16)

3.2. Iubirea ca esență, nu ca atribut

Sfântul Ioan Evanghelistul nu spune că Dumnezeu are iubire, ci că Dumnezeu este iubire. Aceasta este o diferență fundamentală. Iubirea nu este unul din multele atribute ale lui Dumnezeu, ca un instrument pe care El îl folosește uneori. Iubirea este chiar esența Sa, modul Său de a fi.

Aceasta explică de ce Sfânta Treime este posibilă: iubirea autentică presupune un Iubitor, un Iubit și iubirea ca legătură între ei. Tatăl iubește pe Fiul, Fiul iubește pe Tatăl, iar Duhul Sfânt este însăși iubirea care îi unește. Dumnezeu este, prin natura Sa, comuniune de iubire.

† „Iubirea lui Dumnezeu față de noi nu are început și nu are sfârșit; ea este mai veche decât creația și mai tânără decât fiecare zi.” - Sfântul Siluan Athonitul †

3.3. *Semnele concrete ale iubirii divine*

Iubirea lui Dumnezeu nu este abstractă, ea se manifestă în momente concrete, recunoscutibile în istoria mântuirii și în viața fiecărui creștin.

- **a) Creația - primul act de iubire.** Faptul că existăm este dovada iubirii lui Dumnezeu. El nu a trebuit să creeze nimic, era desăvârșit și fericit în Sine. A ales să creeze, să dăruiască existența unor ființe care să se poată bucura de ea și să poată intra în comuniune cu El. Fiecare răsărit de soare, fiecare respirație sunt, la origine, acte ale acestei iubiri.
- **b) Libertatea - iubire riscantă.** Dumnezeu ne-a creat liberi, deși știa că vom putea folosi libertatea împotriva Lui. De ce? Pentru că iubirea autentică nu poate fi impusă. Un Dumnezeu care ne-ar fi programat să Îl iubim ar fi un tiran, nu un iubitor. Prin urmare, riscul libertății umane este prețul pe care Dumnezeu îl plătește pentru ca iubirea noastră să fie reală.
- **c) Întruparea - cea mai mare coborâre a iubirii.** Când omul a căzut și s-a îndepărtat de Dumnezeu, iubirea divină nu a rămas impasibilă. „Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit între noi.” (Ioan 1, 14) Dumnezeu a ales să intre în condiția umană, să Se facă vulnerabil, să trăiască oboseala, foamea, durerea, pentru a fi solidar cu noi și a ne deschide calea spre viața veșnică.
- **d) Jertfa Crucii - iubirea dusă până la capăt.** „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are: ca sufletul său să și-l pună pentru prietenii săi.” (Ioan 15, 13) Hristos a murit pe Cruce nu pentru că Tatăl Îl cerea ca victimă, ci pentru că iubirea deplină înseamnă dăruire deplină. Crucea nu este o plată, ci o revelație, ea arată cât de departe poate merge iubirea lui Dumnezeu.
- **e) Învierea - iubirea mai tare decât moartea.** Dacă Crucea arată adâncimea iubirii divine, Învierea arată puterea ei. Moartea, consecința păcatului, nu a putut reține pe Fiul lui Dumnezeu. Învierea lui Hristos este promisiunea și arvuna învierii noastre, iubirea lui Dumnezeu nu se termină la mormânt.
- **f) Sfintele Taine - iubirea prezentă în fiecare zi.** Prin Botez, prin Mirungere, prin Euharistie, prin Spovedanie, Dumnezeu nu rămâne un eveniment din trecut. El continuă să Se reverse în viața noastră, prin materia sfințită a Tainelor. Aceasta este Filantropia în acțiune: Dumnezeu care vine în întâmpinarea omului, în fragilitatea și concretețea vieții lui zilnice.

3.4. Iubirea lui Dumnezeu față de păcătoși

Una dintre cele mai revoluționare afirmații ale credinței creștine este că Dumnezeu iubește pe păcătoși, nu în ciuda păcatelor lor, ci chiar pe ei, cu tot cu fragilitatea și cu căderea lor. Pilda fiului risipitor (Luca 15) este poate cea mai frumoasă parabolă a iubirii divine: tatăl care aleargă spre fiul pierdut, care îl îmbrățișează înainte ca acesta să apuce să-și termine discursul de pocăință.

Sfântul Isaac Sirul scria: „Nu-ți fie teamă de Dumnezeu dacă ai păcătuit, ci mergi la El cu îndrăzneală, ca la un tată și nu ca la un judecător.” Aceasta nu înseamnă că păcatul nu contează, ci că iubirea lui Dumnezeu este mai mare decât orice cădere a noastră.

Când ați simți cel mai puternic iubirea lui Dumnezeu în viața voastră? Există o situație dificilă în care ați simți că nu erați singuri?

IV. Dragostea Lui față de Noi - Răspunsul nostru

4.1. Dragostea divină și chemarea la reciprocitate

Dragostea lui Dumnezeu față de noi nu urmărește să ne facă pasivi sau dependenți. Ea este o chemare la reciprocitate la o relație în care și noi răspundem cu iubire. „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta.” (Marcu 12, 30) Aceasta este prima poruncă, nu pentru că Dumnezeu are nevoie de iubirea noastră, ci pentru că noi avem nevoie să iubim pentru a fi deplin omenești.

„Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.” (Ioan 3, 16)

4.2. Rugăciunea - respirația sufletului

Rugăciunea nu este, în primul rând, o cerere adresată lui Dumnezeu. Este o relație, o conversație, o prezență. Sfântul Teofan Zăvorâtul spunea: „Rugăciunea este coborârea minții în inimă și starea înaintea lui Dumnezeu cu dragoste.” Când ne rugăm, nu informăm pe Dumnezeu despre nevoile noastre, El le știe dinainte. Dar prin rugăciune ne deschidem Lui, Îi permitem să lucreze în noi.

Există mai multe forme de rugăciune în tradiția ortodoxă: rugăciunea liturgică (participarea la slujbele Bisericii), rugăciunea personală (Psalmii, rugăciunile de dimineață și seară), Rugăciunea lui Iisus „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, rugăciunea de laudă, de mulțumire, de pocăință, de cerere.

Rugăciunea trebuie să fie regulată, nu ocazională. Un atlet care se antrenează doar când simte chef nu va câștiga nicio cursă. La fel, viața duhovnicească cere o disciplină a rugăciunii, chiar și atunci, mai ales atunci, când nu simțim inspirație sau emoție.

4.3. Sfânta Liturghie - inima vieții creștine

Sfânta Liturghie este Cina cea de Taină actualizată, Jertfa lui Hristos oferită neîncetat, prezența reală a Celui Înviaț în mijlocul comunității sale. „*Oriunde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor.*” (Matei 18, 20)

Sfântul Iustin Martirul descria Liturghia primilor creștini cu o simplitate cutremurătoare: se adunau, citeau din Scriptură, rosteau rugăciuni, aduceau pâine și vin, iar episcopul le sfințea prin rugăciune, și credeau că pâinea și vinul devin cu adevărat Trupul și Sângele lui Hristos. Nimic esențial nu s-a schimbat de atunci.

Participarea la Sfânta Liturghie duminica și la marile sărbători nu este o obligație de bifat, ci o nevoie vitală a sufletului. Cel care rămâne departe de Liturghie se privează voluntar de cel mai mare bun pe care îl are Biserica.

4.4. Sfânta Spovedanie - vindecarea sufletului

Păcatul nu este doar o greșeală morală, el este o rană în relația cu Dumnezeu, cu semenii și cu noi înșine. Taina Spovedaniei nu este o procedură juridică în care Dumnezeu pronunță un verdict. Este o întâlnire terapeutică în care Hristos, Medicul sufletelor și al trupurilor, vindecă rănilor pe care le-am primit sau pe care ni le-am produs singuri.

Preotul nu iartă din propria autoritate, el este martorul pocăinței și pronunță iertarea lui Hristos. „*Nu ești la mine, ci la Hristos*”, spune preotul la începutul Spovedaniei. Această Taină presupune pocăința sinceră, mărturisirea concretă a păcatelor și hotărârea de a nu mai păcătu.

4.5. Sfânta Împărtășanie - unirea cu Hristos

Sfânta Euharistie, primirea Trupului și Sângelui lui Hristos, este culmea vieții sacramentale ortodoxe. Hristos a spus: „*Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne în Mine și Eu în el.*” (Ioan 6, 56) Aceasta nu este o metaforă pentru credinciosul ortodox, este o realitate tainică, dincolo de categoriile noastre.

Împărtășania nu este o răsplată pentru cei fără de păcat. Nimeni nu este vrednic de ea prin propriile merite. Ea este medicament, nu premiu, „*spre iertarea păcatelor și spre viața de veci*”, cum se spune în rugăciunea de mulțumire. Tocmai de aceea se cere pregătire: post, rugăciune, Spovedanie, nu ca prețuri plătite, ci ca deschideri ale inimii.

4.6. Milostenia - iubirea care se face văzută

„*Adevărat zic vouă: întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut.*” (Matei 25, 40) Aceasta este una dintre afirmațiile cele mai uluitoare ale lui Hristos: El Se identifică cu cel sărac, cu cel bolnav, cu cel înstrăinat. Milostenia nu este caritate, este o întâlnire cu Hristos în persoana fratelui.

Sfinții Părinți au spus că milostenia are trei dimensiuni: milostenia materială (ajutorul concret cu bani, hrană, îmbrăcăminte), milostenia duhovnicească (rugăciunea pentru alții, sfatul bun, iertarea, consolarea) și milostenia inimii (compasiunea, empatia, disponibilitatea de a fi prezent).

Cum putem noi, în viața de zi cu zi, să răspundem concret la dragostea lui Dumnezeu? Ce schimbare concretă puteți face în viața voastră duhovnicească începând de astăzi?

V. Familia - a lui Dumnezeu și familia noastră

5.1. Sfânta Treime - modelul oricărei comuniuni

Dumnezeu Însuși nu este solitar, ci comuniune: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt trăiesc în relație de iubire desăvârșită, în care fiecare Persoană Se dăruiește total celorlalte, fără să Se piardă pe Sine. Această realitate divină este modelul suprem pentru orice formă de comuniune umană, în primul rând pentru familie.

Sfântul Ioan Hrisostom scria: „*Familia este o Biserică mică.*” Aceasta nu este o metaforă pioasă, este o afirmație teologică serioasă. Acolo unde soțul și soția se iubesc precum Hristos a iubit Biserica, acolo unde copiii sunt crescuți în credință și rugăciune, acolo există cu adevărat prezența lui Dumnezeu.

„*De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup.*” (Facerea 2, 24)

5.2. Familia lui Dumnezeu - Biserica

Înainte de a vorbi despre familia noastră, trebuie să înțelegem că aparținem cu toții unei familii mai mari: Biserica. Prin Botez, am devenit fii ai lui Dumnezeu și frați între noi. Dumnezeu nu mai este doar Creatorul sau Stăpânul, El este Tatăl nostru, în sensul cel mai profund al cuvântului.

- **Dumnezeu Tatăl** - Tatăl cel ceresc, izvorul oricărei paternități și maternități pe pământ
- **Iisus Hristos** - Fratele nostru mai mare, Cel ce nu se rușinează să ne numească frați (Evrei 2, 11-12): „*Pentru că și Cel ce sfințește și cei ce se sfințesc, dintr-Unul sunt toți; de aceea nu se rușinează să-i numească pe ei frați, zicând: - Spune-voi fraților mei numele Tău. În mijlocul Bisericii Te voi lăuda!*”
- **Duhul Sfânt** - Mângâietorul, Cel care face din inimile noastre temple ale lui Dumnezeu
- **Maica Domnului** - Mama noastră duhovnicească, modelul iubirii materne necondiționate
- **Sfinții** - frații și surorile noastre mai mari, care s-au bucurat deja de moștenirea la care și noi suntem chemați

Această perspectivă schimbă radical modul în care trăim în comunitate. Nu suntem indivizi izolați care vin la Biserică pentru servicii religioase, suntem membrii unui Trup viu, în care suferința unuia este suferința tuturor și bucuria unuia este bucuria tuturor.

5.3. Taina Sfintei Căsătorii - unire în Hristos

Căsătoria creștină nu este un contract civil sfințit cu o rugăciune. Este una dintre cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care harul lui Dumnezeu coboară asupra soților și îi unește în Hristos. „*Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică.*” (Efeseni 5, 32)

Sfântul Pavel descrie relația dintre soț și soție ca un chip al relației dintre Hristos și Biserică. Soțul este chemat să iubească precum Hristos a iubit, adică jertfelnic, total, necondiționat. Soția este chemată să primească această iubire cu recunoștință și să o reflecte. Aceasta nu este o relație de dominare, ci de slujire reciprocă în dragoste.

Nunta în Cana Galileii (Ioan 2) nu este un simplu eveniment la care Hristos a participat. Este revelația că Dumnezeu sfințește bucuria umană, că El vrea ca familia să fie un loc al veseliei și al belșugului, nu al sărăciei și al tristeții. Primul miracol al lui Hristos este la o nuntă, aceasta spune ceva profund despre prețuirea Sa pentru instituția familiei.

5.4. Vocația părinților

A fi părinte este, în viziunea credinței creștine, una dintre cele mai sfinte chemări. Părinții sunt primii și cei mai importanți educatori ai copiilor în credință. Ei sunt icoane, imperfecte, dar reale, ale lui Dumnezeu pentru copiii lor. Modul în care un copil Îl percepe pe Dumnezeu este modelat, în mare parte, de experiența pe care o are cu propriii părinți.

Sfântul Ioan Hrisostom scria: „*Ce altceva este mai important decât a crește un atlet pentru Hristos? Nu sportul este important, nu bogăția, nu faima, ci formarea unui suflet care să fie plăcut lui Dumnezeu.*” Responsabilitatea este enormă, dar și bucuria corespunzătoare.

- Rugăciunea în familie - dimineața și seara, înainte și după masă
- Participarea la Liturghie împreună - nu fiecare separat, ci ca familie
- Citirea din Scriptură și din viețile Sfinților - seara, împreună cu copiii
- Postul - practicat cu înțelepciune și explicat copiilor, nu impus mecanic
- Iertarea la timp - a nu lăsa supărările să se acumuleze și să otrăvească relațiile
- Exemplul personal - cea mai eficientă metodă de educație

5.5. Crize în familie și vindecarea lor

Nicio familie nu este scutită de dificultăți: neînțelegeri, suferință, boală, deces, crize economice sau spirituale. Credința creștină nu promite o viață fără suferință, ci o prezență care însoțește în suferință. Hristos nu a eliminat Crucea din viața ucenicilor Săi, El a promis că va fi prezent pe ea cu ei.

Taina Spovedaniei, rugăciunea comună, sfatul duhovnicului, consilierea pastorală, toate acestea sunt resurse pe care familia creștină le are la dispoziție în momentele de criză. Esențial este să nu se înlățească de Biserică tocmai atunci când are cea mai mare nevoie de ea.

Ce face familia voastră împreună pentru a rămâne aproape de Dumnezeu? Ce element al vieții de familie credeți că trebuie întărit?

VI. Lumea este a lui Dumnezeu

6.1. Dumnezeu - Stăpânul și Susținătorul creației

„Al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc în ea.” (Psalmul 23, 1) Aceasta este o declarație teologică despre statutul ontologic al lumii. Lumea nu este a noastră prin drept absolut. Suntem, cum spun Sfinții Părinți, economi ai creației, nu proprietari.

Dumnezeu nu a creat lumea și nu a abandonat-o, ca un ceasornicar care întoarce un mecanism și pleacă. El o susține în ființă în fiecare clipă, dacă Dumnezeu ar retrage grija Sa, lumea s-ar întoarce în neant. Aceasta se numește în teologie providența divină: Dumnezeu conduce istoria și natura spre un scop bun, chiar dacă adesea nu Îl vedem.

„Al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc în ea.” (Psalmul 23, 1)

6.2. Omul - administrator al creației

Porunca divină din Facere „*Stăpâniți pământul*” (Facerea 1, 28), nu este o carte blanche pentru exploatare irațională a naturii. Ea este o chemare la responsabilitate: omul are autoritate asupra creației, dar autoritate exercitată în numele lui Dumnezeu și în slujba creației.

Sfântul Maxim Mărturisitorul descrie omul ca „*preot al creației*”, cel chemat să aducă creația vizibilă ca ofrandă lui Dumnezeu, să fie legătura dintre lumea materială și lumea spirituală, să sfințească materia prin folosirea ei cu recunoștință. Aceasta este o chemare nobilă și solemnă.

Criza ecologică contemporană are, din perspectiva credinței creștine, o rădăcină duhovnicească: omul a uitat că este administrator, nu stăpân absolut. A tratat pământul ca pe un obiect de exploatat, nu ca pe un dar de îngrijit. Redescoperirea perspectivei teologice asupra creației poate fi o contribuție autentică a credinței la rezolvarea crizei ecologice.

6.3. Neîmpătimirea de bunuri materiale

Una dintre cele mai dificile cerințe ale vieții creștine, în lumea contemporană dominată de consumerism, este libertatea față de lucruri. Hristos nu spune că bogăția este rea în sine, ci că „*nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona*” (Matei 6, 24). Problema nu este posesia bunurilor, ci posedarea de către bunuri.

Sfântul Vasile cel Mare, vorbind celor bogați, spunea: „*Pâinea pe care tu o ții, este pâinea celui flămând. Haina pe care o păstrezi în dulap, este haina celui gol. Aurul pe care îl îngropi, este răscumpărarea celui sărac.*” Această perspectivă nu este comunism religios, ci o înțelegere profundă că bunurile sunt instrumente de slujire, nu scopuri în sine.

Postul, practicat în tradiția ortodoxă cu regularitate, nu este o dietă sau o tortură a trupului. El este un exercițiu de libertate față de materie, o redescoperire că omul „*nu trăiește numai cu pâine, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu.*” (Matei 4, 4)

6.4. Milostenia - restituirea darului

Dacă lumea este a lui Dumnezeu și noi suntem administratori, atunci milostenia nu este generozitate opțională, este restituire. Înapoiem lui Dumnezeu o parte din ceea ce El ne-a dat, prin intermediul celui sărac. Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: „*Nu te lăuda că dai săracilor, tu le dai ceea ce li se cuvenea lor.*”

Tradiția ortodoxă cunoaște trei forme de milostenie: *milostenia materială* (ajutor concret), *milostenia morală* (sfat bun, iertare, rugăciune) și *ospitalitatea* (primirea străinului). Toate trei au aceeași sursă: *convingerea că în fiecare om se ascunde chipul lui Dumnezeu.*

6.5. Misiunea creștinului în lume

„*Voi sunteți lumina lumii. Nu poate o cetate să se ascundă, stând pe vârful de munte.*” (Matei 5, 14) Creștinul nu este chemat să se retragă din lume, ci să fie prezent în ea ca o lumină. Lumea are nevoie nu de creștini care se refugiază în sacristii, ci de oameni care trăiesc Evanghelia în familie, la locul de muncă, în viața socială.

Înseamnă că valorile Evangheliei, dreptatea, iubirea, adevărul, demnitatea umană, trebuie să inspire și să transforme toate domeniile vieții. Creștinul nu are două vieți, una „*religioasă*” și una „*laică*”. Are o singură viață, trăită în fața lui Dumnezeu.

„*Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului.*” (Matei 28, 20)

Această promisiune, „Eu sunt cu voi”, este fundamentul oricărei misiuni creștine. Nu mergem singuri în lume. Cel ce ne-a trimis este Cel ce merge cu noi, înaintea noastră și în noi.

Cum putem fi noi, în mediul nostru concret, la serviciu, în cartier, în familie, mărturisitori credibili ai lui Dumnezeu în lumea de astăzi?

Concluzie - Chemarea noastră

Am parcurs astăzi șase teme fundamentale ale credinței noastre: Cine este Dumnezeu, Sfânta Treime, Ființa absolută a iubirii; Viața, darul creației, chipul lui Dumnezeu în om; Iubirea, Filantropia divină care nu obosește; Dragostea, răspunsul nostru prin rugăciune, Taine, milostenie; Familia, icoana Treimii în lume; Lumea, proprietatea lui Dumnezeu, administrată de noi cu responsabilitate.

Toate acestea nu sunt idei abstracte, ci realități vii care ating viața noastră concretă. Ele se întâlnesc toate într-un singur punct: Iisus Hristos. El este Răspunsul lui Dumnezeu la toate întrebările omului, Chipul văzut al Dumnezeului nevăzut, Cel prin care avem acces la Tatăl, în Duhul Sfânt.

*„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl
Meu decât prin Mine.” (Ioan 14, 6)*

Chemarea noastră este simplă și adâncă în același timp: să Îl urmăm pe El. Nu un sistem de idei, nu un cod de legi, nu o instituție, ci o Persoană. *„Veniți după Mine”*, aceasta a spus Hristos celor doisprezece, și o spune fiecăruia dintre noi în fiecare dimineață.

Această cateheză a fost o introducere, nu un final. Cunoașterea lui Dumnezeu nu se termină niciodată, ea crește cu fiecare rugăciune, cu fiecare Liturghie, cu fiecare faptă de iubire. Sfântul Grigorie de Nazianz spune că în viața veșnică vom continua să Îl descoperim pe Dumnezeu în profunzimi tot mai mari, fără să ajungem vreodată la capăt, și aceasta va fi fericirea noastră.

WEH! După cum vă spuneam la început despre numele lui Dumnezeu în ebraică, YAHWEH, l-am împărțit în două silabe, YAH și WEH, și acum să vă explic de ce am început așa. Aceste două silabe reprezintă sunetul respirației noastre: YAH - inhalarea, și WEH - expirația. În Facere se spune că: *„Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie.”* (Facerea 2, 7) Aceasta reprezintă, de fapt, chiar prima respirație de la nașterea noastră și ultima respirație de la moartea noastră, este de fapt numele lui Dumnezeu! Chiar la finalul psalmilor, în Psalmul 150, versetul 6: *„Toată suflarea să laude pe Domnul!”*, noi nici nu putem să respirăm fără să ne rugăm Lui. Dumnezeu este Viața!

Voi încheia cu următoarele cuvinte pe care preoții le rostesc la sărutarea frățească:

*Hristos în mijlocul nostru! Este și va fi, totdeauna, acum și
pururea și în vecii vecilor. Amin!*